

העותרים:

1. האגודה לזכויות האזרח בישראל
2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
3. רופאים לזכויות אדם

ע"י ב"כ עוה"ד לימור יהודה ו/או דן יקיר ואח'

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

ת"ד 34510, ירושלים 91000

טל': 6521218-02; פקס: 6521219-02

- נ ג ד -

המשיבים:

1. מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון
2. ראש המינהל האזרחי
3. ראש שירות הביטחון הכללי
4. היועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון

כולם על ידי פרקליטות המדינה

רח' צלאח א-דין 29, ירושלים

תגובה מטעם העותרים לתגובת המשיבים מיום 23.6.2009

העותרים מתכבדים להגיש תגובה קצרה מטעמם לתגובת המשיבים מיום 23.6.2009 לבקשת העותרים לעיון חוזר בבקשה למתן צו ביניים (להלן: הבקשה לעיון חוזר).

העותרים מבקשים להבהיר, כי בבקשה לעיון חוזר אין העותרים מבקשים את הקפאתו של הנוהל בכללותו. כל בקשתם בבקשה לעיון חוזר היא זו – להורות למשיבים שלא לחסום את אפיק הפעולה שהיה קיים קודם לכניסתו של הנוהל החדש לתוקף, אשר חסימתו הביאה להרעה משמעותית בעניינם של תושבים שהוחזרו מהגשר כשהיו בדרכם לחו"ל. הא ותו לא.

במהלך ההתדיינות בעתירה זו נתקלו העותרים בתופעה ייחודית – החמרת המצב בעקבות אימוצו של הנוהל החדש. מטרתו של צו הביניים המבוקש היא אחת – למנוע החמרה זו.

מחשש לאי-הבנה, נבהיר. יש להבדיל בין שתי קבוצות נפרדות ושוונות: האחת, כל תושב שטחים המתעתד לצאת לחו"ל, עשוי באופן פוטנציאלי להימצא ברשימת 'מנועי היציאה', שכן הרשויות אינן מוסרות הודעה על הטלת איסור יציאה לחו"ל. בטרם אימוץ הנוהל, לקבוצה זו לא הייתה דרך לפנות ולברר אם יציאתם תותר או תיאסר. השנייה, אנשים שהיו בדרכם לחו"ל והוחזרו כלעומת שבאו

מגשר אלנבי. דהיינו, אנשים אשר בפועל ביקשו לצאת לחו"ל, הגיעו לגשר אך סורבו, ויציאתם נמנעת מהם בזמן הפניה, ואשר כל יום שעובר, ובו נמנעת מהם היציאה לחו"ל פוגע בהם באופן קשה וממשי.

בזמן הגשת העתירה, תושב שיציאתו לחו"ל נאסרה והוא הוחזר מהגשר, יכול היה לפנות בכתב, בעצמו או באמצעות בא-כוחו, ללשכת יועמ"ש איו"ש לשם הגשת השגה על ההחלטה. במידה שההשגה נדחתה יכול היה התושב להגיש עתירה לבימ"ש זה. כפי שהראנו, פניות ועתירות אלה הביאו לביטולם בדיעבד של כ-70% מהאיסורים (ראו כתב העתירה, עמ' 29 ונספח ע/26; תגובת העותרים מיום 20.2.2008, עמ' 9-8 ונספח ע/57; בקשה לעיון חוזר, עמ' 4 סעיף 12 ונספח ע/78).

עם אימוצו של הנוהל החדש יצרו אמנם המשיבים אפיק שנועד לאפשר לתושב הגדה לערוך בירור מוקדם בעניינו, אולם **במקביל סגרו המשיבים את האפיק שהיה קיים למי שהגיע לגשר ויציאתו סורבה. נוכח זאת שהאפיק החדש יצר בעיקר מסלול טרטורים וסיוט בירוקרטי, התוצאה המיידית של פעולת המשיבים היא הרעה חמורה במצבם של תושבים שהוחזרו מהגשר בדרכם לחו"ל.**

במסגרת הבקשה לצו ביניים, התריעו העותרים על כך שסגירת האפיק תביא להחמרת הפגיעה בתושבים, שזכות היציאה לחו"ל נשללה מהם ובפועל נמנע מהם לצאת. המשיבים כפרו בכך וטענו כי הנוהל רק מוסיף אפיק פעולה אך לא גורע, ולפיכך, אין בסיס לטענת העותרים להרעת המצב: "מכיוון שהנוהל נועד מלכתחילה לתת מענה לפגמים שעל חלקם הצביעו העותרים בעתירתם, ומכיוון שתושב איו"ש שלא מעוניין לפעול על-פי הנוהל יכול גם כיום לפעול במתווה שקדם לנוהל, ברור שמאזן הנוחות נוטה בבירור לאי-הוצאתו של צו-ביניים" (מתוך סעיף 12, בעמ' 5 לתגובת המשיבים לבקשה לצו ביניים. כן ראו עמ' 5-4 סעיפים 10-12; עמ' 6 סעיף 22).

בית המשפט דחה את הבקשה על סמך ההנחה, כי הנוהל החדש יוצר אפיק חדש, וולונטרי, אך לא חוסם את אפיק הפעולה שהיה קיים קודם לאימוץ הנוהל.

על אף עמדת המשיבים, והנחת בית המשפט, התחזיות הגרועות שצפו העותרים – התרחשו. הפגיעה הקשה הנוספת בתושבים שיציאתם לחו"ל נמנעת מהם – התממשה. נוכח זאת, ונוכח הודיית המשיבים הברורה שנכללה בתגובתם מיום 10.3.2009, לפיה אכן חסמו את האפיק הקודם (ראו סעיפים 26-30), שבו העותרים על בקשתם להורות למשיבים שלא להרע את המצב, ביחס למצב שהיה קיים בזמן הגשת העתירה, ובטרם אומץ הנוהל החדש.

למייטב הבנת העותרים, הבהרת המשיבים כי חסמו את האפיק הקודם, וכי האפיק החדש הפך להיות אפיק הפעולה היחיד (ולפיכך, לא וולונטרי), משמיטה את שתי הנחות היסוד שעמדו ביסוד החלטת בית משפט נכבד זה לדחות את בקשת העותרים הקודמת לצו ביניים, ומקימה את העילה למתן הצו המבוקש בבקשה לעיון חוזר. נוכח חשיבות הדברים, מן הראוי שנביאם במלואם:

"בשלב הביניים, שבו תלויה העתירה ועומדת בפני בית המשפט, לא ראינו צורך במתן צו ביניים אשר ימנע את יישומו של הנוהל החדש בתקופה זו. זאת, משתי סיבות עיקריות: הראשונה, היא כי **מדובר בנוהל וולונטרי**, אשר רק תושב המעוניין לעשות בו שימוש יכול לפעול לפיו, ואין הוא מחייב כל תושב המעוניין לצאת לחו"ל לפעול לפי האמור בהוראותיו. השנייה, הינה כי בהתאם לאמור בתשובת המשיבים, **קיומו של הנוהל החדש לא ביטל את אפשרות הפנייה ללשכת היועץ המשפטי ליהודה ושומרון לשם**

טיפול והתערבות במקרים דחופים, כפי שנהוג היה קודם לכניסתו לתוקף של הנוהל החדש.

בנסיבות אלה, בהן לא נחסמו אפיקי הפעולה שהיו קיימים קודם לכניסתו לתוקף של הנוהל החדש, ורק הוסף עליהם אפיק פעולה נוסף, יש לדחות את בקשת העותרים למתן צו ביניים, וטענותיהם נגד הוראות הנוהל החדש ידונו בעת הדיון בעתירה לגופה.

מתוך סעיף 4 להחלטה מיום 18.5.2008 (ההדגשות הוספו – ל.י.)

נוכח דברים אלה, יש להיענות לבקשת העותרים ולהורות למשיבים לשמור את אפיק הפעולה שהיה קיים קודם לכן. כך שכן, סגירתו של אפיק זה, כפי שהראו העותרים בבקשה לעיון חוזר, גרר החרפה של הפגיעה והרעת מצבם של אותם תושבים שהגיעו לגשר אלנבי ויצאתם לחו"ל נמנעה מהם ביחס למצבם בטרם אומץ הנוהל החדש.

מאחר שכל מהותה של בקשה זו הינה בקשה שלא להרע אף יותר את המצב (הרע) שהיה קיים בזמן הגשת העתירה, וקודם לכניסתו של הנוהל החדש לתוקף, מדובר בנושא שיש להפרידו מהדיון בליקויים המהותיים ובאי-החוקיות שדבקו בנוהל, אשר אכן יתבררו במהלך הדיון בעתירה גופה. מטעם זה, המסגרת הראויה והמתאימה לדיון בעניין זה היא במסגרת בקשה לצו ביניים.

המשיבים טוענים, שיש לדחות את הבקשה לעיון חוזר משום שהיא למעשה בקשה לצו עשה, משום שהמצב השתנה כבר לפני שנה וחצי (פסקאות 16-18 לתגובת המשיבים). דין טענה זו להידחות:

ראשית, שינוי מצב זה נעשה בסתירה לדברים מפורשים שנכתבו בהחלטת בית המשפט. ככל שהמשיבים סברו שהכתוב בהחלטה, והנימוקים שהביאו לדחיית הבקשה אינם משקפים את עמדתם, היה עליהם להבהיר את הדברים לבית המשפט לאחר קבלת ההחלטה. ואולם המשיבים בחרו להתעלם מדברים שנכתבו בהחלטת בית המשפט ולשנות את המצב.

שנית, אין בהשארת אפיק הפעולה שהיה קיים כדי לגרום נזק כלשהו, בוודאי שלא לתושבי השטחים, ואף לא למשיבים. המשיבים התייחסו אך לנזק שעשוי להיגרם עקב הקפאת הנוהל החדש בכללותו. בהתחשב בכך שהבקשה לעיון חוזר הינה אך בקשה לשמור על האפיק הקודם, אין לה שום נגיעה ליישום הנוהל והפעלתו בנוגע לתושב המעוניין בבירור מוקדם, מטרת הנוהל, כמוגדר בו.

שלישית, הכלל בנוגע לצו ביניים הינו כי "בית המשפט רשאי ליתן צווי ביניים, לבטלם או לשנותם, כפי שיראה לו בנסיבות העניין" (תקנה 19 לתקנות סדר הדין בבית המשפט הגבוה לצדק, התשמ"ד-1984). קרי, בית המשפט הנכבד מוסמך ליתן כל סוג של צו ביניים (וראו ר' הר־זהב, סדר הדין בבית המשפט הגבוה לצדק, בעמ' 97-92).

מכל מקום, כל עניינה של הבקשה הוא לשמר את אפיק הפנייה הישירה, בכתב ובאמצעות בא-כוח, אשר היה קיים קודם להגשת העתירה ביחס למי שמעברו סורב בגשר אלנבי, ואשר ההבנה כי הוא נשמר עמדה ביסוד החלטת בית המשפט הנכבד שלא ליתן צו ביניים.

לאור האמור לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים להמשיך לפעול כפי שפעלו בטרם אימוץ הנוהל: אפשרות הגשת השגה בכתב ובאמצעות בא-כוח בעניינם של אנשים שהוחזרו מגשר אלנבי כשהיו בדרכם לחו"ל, כפי שהיה נהוג קודם לאימוץ הנוהל, וזאת עד למתן פסק דין בעתירה זו.

היום, 19 ביולי, 2009

לימור יהודה, עו"ד
ב"כ העותרים